

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روش‌های پیشرفته در آموزش از دور

"رویکردها و شیوه‌ها برای مدرسان، مدیران و یادگیرندگان"

تالیف:

کیم . ای . دولی
جیمز . آر . لیندندر
لری . ام . دولی

ترجمه:

سونیا موسی رمضانی
(کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی)
سکینه محمد یوسفی
(کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی)

انتشارات آوای نور
تهران - ۱۳۹۲

سرشناسه	: دولی، کیم ای، ۱۹۶۱ - م. Dooley, Kim E.
عنوان و نام پدیدآور	: روش‌های پیشرفته در آموزش از دور: رویکردها و شیوه‌ها برای مدرسان، مدیران و یادگیرندگان/تالیف کیم. ای. دولی، جیمز. آر. لیندندر، لری. ام. دولی؛ ترجمه سونیا موسی‌رمضانی، سکینه محمدیوسفی.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۲. مشخصات ظاهری: ۳۲۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۱۰-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی
	: Advanced methods in distance education : applications and practices for educators, administrators, and learners, ۲۰۰۵.
یادداشت	: واژه‌نامه. کتابنامه
موضوع	: آموزش از راه دور / تکنولوژی آموزشی
شناسه افزوده	: لیندندر، جیمز آر، ۱۹۶۶ - م. Lindner, James R
شناسه افزوده	: دولی، لاری مکوی Dooley, Larry McCoy
شناسه افزوده	: موسی‌رمضانی، سونیا، ۱۳۶۲ - محمدیوسفی، سکینه، ۱۳۵۷ - مترجم
رده بندی کنگره	: LC ۱۳۹۲۵۸۰/۵۹۹
رده بندی دیویی	: ۳۵/۳۷۱ شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۷۰۳۱۶

روش‌های پیشرفته در آموزش از دور

تالیف: کیم ای. دولی - جیمز آر. لیندندر - لری. ام. دولی

ترجمه: سونیا موسی‌رمضانی - سکینه محمدیوسفی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

چاپ اول: ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰ جلد

صحافی: نشاط

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۱۰-۱

تهران - انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان شهیدوحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

"فهرست مطالب"

بخش ۱: مبانی آموزش و یادگیری از دور

فصل ۱: مقدمه‌ای بر طراحی، ارائه دوره‌ها و برنامه‌های درسی در نظام آموزش از دور ..	۱۷
برقراری ارتباط	۱۷
مقدمه	۱۷
یادگیرندگان از دور و دوره‌های یادگیری از دور	۱۸
قابلیت‌های آموزش از دور	۱۹
معیار آموزش مبتنی بر مهارت	۲۰
روش‌های برتر در آموزش از دور	۲۷
نتیجه‌گیری	۲۹
منابع	۳۱
فصل ۲: مباحث انتقادی برای مریبان و کارآموزان : توسعه فلسفه تربیت	۳۳
برقراری ارتباط	۳۳
مقدمه	۳۳
آموزش از دور به عنوان نوآوری	۳۴
جهانی‌سازی و آموزش از دور	۳۸
پدیده عدم وجود تفاوت معنادار	۴۰
نتیجه‌گیری	۴۴
منابع	۴۶
فصل ۳: نظریه‌های یادگیری	۴۹
برقراری ارتباط	۴۹
مقدمه	۴۹
توسعه یک مدل یادگیری : از دانش سنتی تا نظریه علمی	۵۰
رفتارگرایی	۵۵
پردازش اطلاعات شناختی	۵۷

۶۷	شناخت معین
۷۱	نتیجه گیری
۷۳	منابع

بخش ۲: نظریه یادگیری بزرگسالان

۷۷	فصل ۴: اصول یادگیری بزرگسالان و تفاوت‌های یادگیرندگان
۷۷	برقراری ارتباط
۷۷	مقدمه
۷۹	اصول یادگیری بزرگسالان
۸۱	به کارگیری فرضیه‌های یادگیری بزرگسالان در فرایند آموزشی
۸۳	تفاوت‌های یادگیرندگان
۸۵	تفاوت‌های جمعیت‌شناسی یادگیرندگان: سن و جنسیت
۸۷	تفاوت در سبک‌های یادگیری: فهرست سبک یادگیری کلب
۹۰	سبک‌های شناختی: ادراک
۹۲	کنترل‌های شناختی، سبک‌های وابسته و مستقل
۹۴	هوش: هوش سیال و متبلور
۹۵	تفاوت‌های مهم میان شما و یادگیرندگان چیست؟
۹۶	نتیجه گیری
۹۸	منابع

۱۰۱	فصل ۵: مشارکت یادگیرندگان بزرگسال و پرورش خودهدایتگری
۱۰۱	برقراری ارتباط
۱۰۱	مقدمه
۱۰۲	ویژگی‌های یادگیرنده که بر یادگیری از دور تأثیر گذارند
۱۰۷	تعاملات و مشارکت
۱۰۹	سؤالی در مورد کیفیت
۱۰۹	یادگیری خودمحور
۱۱۲	رشد یادگیری عمیق‌تر و معنادارتر
۱۱۳	نتایج عدم هماهنگی‌ها: عکس‌العمل دانشجویان ناشناس
۱۱۴	به سوی یادگیرنده خود محور

۱۱۵.....	مفاهیم ضمنی برای مدرسان.....
۱۱۸.....	افزایش خود محوری از طریق آموزش های مناسب .....
۱۱۹.....	نتایج.....
۱۲۳.....	منابع.....

فصل ۶: طراحی آموزشی نظام مند..... ۱۲۳

۱۲۳.....	برقراری ارتباط.....
۱۲۳.....	مقدمه.....
۱۲۵.....	آموزش یادگیرنده محور.....
۱۳۲.....	الگوهای طراحی آموزشی.....
۱۳۲.....	نظریه یادگیری رفتارگرا.....
۱۳۵.....	نظریه یادگیری ساختن گرا.....
۱۳۹.....	نقشه مفهومی.....
۱۴۰.....	نتیجه گیری.....
۱۴۲.....	منابع.....

فصل ۷: بیان اهداف آموزشی..... ۱۴۵

۱۴۵.....	برقراری ارتباط.....
۱۴۵.....	مقدمه.....
۱۴۶.....	حیطه های یادگیری.....
۱۴۷.....	حیطه شناختی.....
۱۵۰.....	حیطه عاطفی.....
۱۵۱.....	حیطه روانی - حرکتی.....
۱۵۴.....	آزمایشگاه تدریس / مهارت های دستی از دور.....
۱۵۶.....	بیان اهداف آموزشی.....
۱۵۸.....	یادگیرنده.....
۱۵۹.....	نتیجه گیری.....
۱۶۰.....	منابع.....

فصل ۸: وقایع آموزشی؛ جهت ایجاد انگیزه و جلب توجه..... ۱۶۱

۱۶۱.....	برقراری ارتباط.....
۱۶۱.....	مقدمه.....

۱۶۳.....	موضوعات یادگیری
۱۶۴.....	رویدادهای آموزشی نه گانه گانه
۱۶۸.....	فعالیت آشنایی با یادگیرندگان و جلب توجه یادگیرنده
۱۷۰.....	ایجاد انگیزش
۱۷۳.....	چگونگی اتمام درس
۱۷۳.....	نتیجه گیری
۱۷۵.....	منابع

فصل ۹: ارزشیابی یادگیرنده محور و فنون تسهیل سازی..... ۱۷۷

۱۷۷.....	برقراری ارتباط
۱۷۸.....	مقدمه
۱۷۹.....	فنون ارزشیابی تکوینی
۱۸۰.....	نوشتن مقاله در یک دقیقه
۱۸۰.....	نامفهوم ترین نکته
۱۸۰.....	خلاصه نویسی در یک جمله
۱۸۱.....	کاربرد کارت ها
۱۸۱.....	مقایسه های تقریبی
۱۸۲.....	مشورت با یک فراگیر دیگر
۱۸۲.....	ارزشیابی معتبر
۱۸۳.....	مقاله ها
۱۸۴.....	پروژه ها
۱۸۶.....	کارپوشه
۱۸۷.....	فنون صرفه جویی در زمان برای آموزش برخط
۱۸۷.....	تطابق اهداف از قبل تعیین شده و معیارهای ارزشیابی
۱۸۸.....	هماهنگی فعالیت های آموزشی برای پشتیبانی از اهداف و معیارهای ارزشیابی
۱۸۸.....	تجزیه و تحلیل و متعادل کردن تعامل
۱۸۹.....	ایجاد الگوهای بازخورد
۱۹۰.....	ایجاد پروتکل های ارتباطات از دور
۱۹۰.....	نتیجه گیری
۱۹۲.....	منابع

۱۹۵	..... فصل ۱۰: فناوری انتقال
۱۹۵	..... برقراری ارتباط
۱۹۶	..... مقدمه
۱۹۷	..... ابزارهای چاپی
۱۹۸	..... ابزارهای سمعی
۱۹۸	..... ابزارهای سمعی و بصری
۲۰۱	..... مشخصات ۳۲۰ هرتز و استانداردهای ۳۲۳ هرتز
۲۰۲	..... ابزارهای کامپیوتر
۲۰۴	..... شبکه‌های محلی، شبکه‌های شهری و شبکه‌های گسترده
۲۱۲	..... نتیجه گیری
۲۱۵	..... منابع

۲۱۷	..... فصل ۱۱: طراحی چند رسانه‌ای
۲۱۷	..... چکیده
۲۱۷	..... مقدمه
۲۱۸	..... گرافیک‌ها
۲۱۸	..... طراحی گرافیک‌ها
۲۲۰	..... لایه گرافیک‌های مورد استفاده در دوره آموزشی
۲۲۰	..... توازن
۲۲۰	..... سرعنوان‌ها
۲۲۱	..... وضوح
۲۲۱	..... نقطه کانونی
۲۲۱	..... سادگی
۲۲۲	..... تداوم
۲۲۲	..... موقعیت
۲۲۲	..... نمادها
۲۲۳	..... دست یابی
۲۲۴	..... صوت
۲۲۵	..... توسعه فایل‌های صوتی
۲۲۶	..... دست یابی
۲۲۶	..... ویدئو

۲۲۷	تصاویر ساده در مقایسه با فیلم‌های ویدئویی دیجیتال
۲۲۸	ایجاد فیلم‌نامه برای فیلم‌های ویدئویی
۲۲۹	ایجاد نسخه
۲۲۹	انتظارات کاربران
۲۳۰	مدت زمان و نظارت کاربر
۲۳۰	نمایش و توجه به تعابیر موجود
۲۳۱	دست‌یابی
۲۳۲	کاربرد ویدئو در دوره‌های آموزش از دور
۲۳۲	انیمیشن‌ها
۲۳۳	شبیه‌سازی‌ها
۲۳۴	نتیجه‌گیری
۲۳۷	منابع

فصل ۱۲: مدیریت برنامه و دوره آموزشی

۲۳۹	چکیده
۲۳۹	مقدمه
۲۴۰	کلیدهایی برای برنامه‌های موفقیت‌آمیز یادگیری از دور
۲۴۰	انجام ارزشیابی نیازها
۲۴۱	استفاده از یادگیری از دور به عنوان راهی برای احیاء برنامه‌های موجود
۲۴۱	استفاده از ارزشیابی چند سطحی
۲۴۳	تمرکز بر روی یادگیری و نه بر روی فناوری
۲۴۳	بازاریابی برنامه
۲۴۴	استفاده از تکنسین‌ها
۲۴۴	تضمین اینکه تمامی مدرسان به خوبی آموزش دیده‌اند
۲۴۵	برنامه‌های طراحی ویژه برای یادگیری از دور
۲۴۵	استفاده از تجهیزات معتبر
۲۴۶	مباحث سیاسی در آموزش از دور
۲۴۷	سیاست‌های علمی
۲۴۷	سیاست‌های مالی و بودجه‌بندی برای آموزش از دور
۲۵۲	سیاست‌های اعضای هیات علمی
۲۵۶	حق انتشار و استفاده قانونی

۲۶۱	مباحث حمایت از دانشجو .....
۲۶۴	نتیجه گیری .....
۲۶۴	فهرست نمونه برای مدیریت نیازهای حمایتی .....
۲۶۶	منابع .....

فصل ۱۳: ارزشیابی برنامه‌های آموزشی از دور با استفاده از بهترین روش‌ها ۲۶۹

۲۶۹	برقراری ارتباط .....
۲۶۹	مقدمه .....
۲۷۱	بهترین روش‌ها برای آموزش از دور .....
۲۷۱	انسجام برنامه در تطابق با اهداف آموزشی .....
۲۷۲	مفاد لازم برای نظارت برنامه و پاسخ‌گویی .....
۲۷۲	مفاد لازم جهت حمایت از مربی .....
۲۷۲	مفاد لازم برای حمایت از یادگیرندگان .....
۲۷۳	اجرای ارزشیابی و اقدامات سنجش .....
۲۷۵	استفاده از بهترین روش‌ها به عنوان یک استاندارد جهت ارزشیابی برنامه .....
۲۷۶	مدل‌های ارزشیابی .....
۲۷۹	طرح ساده‌ای برای ارزشیابی برنامه آموزش از دور .....
۲۸۱	روش‌های ارزشیابی برای جمع‌آوری شواهد معتبر .....
۲۸۹	نتیجه گیری .....
۲۹۱	منابع .....

فصل ۱۴: گرایش‌ات آینده ۲۹۳

۲۹۳	برقراری ارتباط .....
۲۹۳	مقدمه .....
۲۹۴	گرایش‌های آموزشی .....
۲۹۵	پیشرفت‌های فناوری برای یادگیری از دور .....
۲۹۷	عقایدی در خصوص آموزش از دور در آینده از دیدگاه‌های مختلف .....
۲۹۸	آموزش از دور در آینده : نقطه نظرات یادگیرندگان .....
۲۹۹	آموزش از دور در آینده : نقطه نظرات اعضای هیئت علمی .....
۳۰۱	آموزش از دور در آینده: دیدگاه آموزش و توسعه بین الملل .....
۳۰۲	ماندن در وضعیت اخیر یا جهانی شدن .....

۳۰۲..... نتیجه گیری

۳۰۴..... منابع

۳۰۵..... واژه نامه

مقدمه

امروزه یکی از موضوعات اساسی که بخشی از مباحث اندیشمندان حوزه تعلیم و تربیت را به خود اختصاص داده است، مقوله نظام آموزش از دور است. نظام آموزش از دور به منزله یک ضرورت و نیاز آموزشی و به منظور ایجاد فرصت‌های تحصیل در مناطقی با ویژگی‌های اقلیمی متفاوت و شرایط تحصیلی فراگیران با توجه به جنسیت و فرهنگ‌های آنان مطرح شده است. **آموزش از راه دور**^۱ روشی برای آموزش افراد مختلف جامعه به کمک تکنولوژی و اینترنت است. در این روش افراد به صورت انفرادی و غیرحضوری در دوره‌های مختلف شرکت می‌کنند و فاصله و زمان در فرایند آموزشی آنها تاثیری ندارد. آموزش از دور در ایران برای اولین بار در سال ۱۳۵۰ در دانشگاه ابوریحان بیرونی به شکل آموزش مکاتبه‌ای ارائه شد و مراحل رشد خود را طی نمود. آموزش از دور با توجه به حضور گسترده فناوری اطلاعات در تعلیم و تربیت، فرصت‌های مناسبی را برای یادگیری از دور ایجاد می‌کند. لذا برخورداری از هر نوع محتوای مکتوبی که بتواند ما را در مسیر بهره‌گیری از این نظام و روش آموزش جدید یاری دهد می‌تواند مثمر ثمر واقع شده و راهگشای کنجکاوای های ذهنی و پاسخگوی سوالات نامحدود تشنگان کسب علم و دانش در حوزه آموزش از دور برای بسیاری از مریبان و آموزش دهندگان عرصه تعلیم و تربیت باشند. لذا مترجمان با هدف ترویج علم و کمک به نشر دانش کوشیده‌اند به این مهم نائل آیند. کتاب حاضر شامل ۵ بخش و ۱۴ فصل می‌باشد که بخش اول شامل مبانی آموزش و یادگیری از دور است و مباحثی همچون؛ طراحی و ارزیابی دوره‌ها و برنامه‌های درسی در آموزش از دور، راههای توسعه فلسفه تربیت، نظریه‌های یادگیری مورد استفاده در نظام آموزش از راه دور را در برمی‌گیرد.

بخش دوم به بحث در زمینه نظریه یادگیری بزرگسالان می‌پردازد و فصولی از جمله اصول یادگیری بزرگسالان، تفاوت‌های یادگیرندگان و مشارکت یادگیرندگان بزرگسال و پرورش خود هدایتگری را مد نظر قرار می‌دهد. بخش سوم به مبحث طراحی آموزشی نظام مند می‌پردازد و چگونگی بیان اهداف آموزشی، وقایع آموزشی^۲ نه گانه گانه و کاربرد آن در این نظام و نیز ارزشیابی فراگیر محور و فنون تسهیل سازی آموزش در نظام آموزش از دور را مورد بحث قرار می‌دهد. در بخش چهارم تحت عنوان مهارت‌ها و علم فناوری؛ از فناوری های انتقال سخن به میان می‌آید و نحوه طراحی چند رسانه‌ایها مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. در بخش پنجم تحت عنوان مباحث مدیریتی؛ مدیریت برنامه و دوره‌ها، ارزشیابی برنامه‌های

^۱ Distance education

مورد استفاده در آموزش از دور و نیز بهترین روش‌های عملی عنوان شده است و در پایان بخش ششم کتاب با عنوان گرایش‌ات آتی، اولویتهای موضوعی مطرح در این نظام و روش آموزشی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در انتها نیز واژه نامه ای جهت آشنائی مخاطبان با کلمات کلیدی مطرح در این نظام و روش آموزشی آمده است. امید است مباحث مطروحه در این کتاب مرتفع سازنده سوالات و برانگیزاننده کنجکاوای های ذهنی مخاطبان در زمینه آموزش از دور و باب فتحی جهت پرداختن به مسائل جدید مطرح در این حوزه باشد.